

Escola Superior de Música de Catalunya

L'any 1994 el Consell Català de la Música va organitzar un primer congrés de la música al nostre país. A l'hora de les conclusions, en un dels temes en què tothom va coincidir va ser en el de manifestar suport a la creació d'una escola superior de música. Passats uns anys, l'any 2000 es va crear el Patronat que va fer possible que al cap de pocs mesos l'ESMUC estigués en ple funcionament. La primera promoció ja ha finalitzat els seus estudis i és l'hora de fer balanç i de reflexionar si anem per bon camí.

El famós músic Johann Sebastian Bach va ser un artista que en vida no li van faltar elogis de tota mena. La genialitat era evident. Ell acostumava a no donar-hi importància, ni als elogis ni a ell mateix. En una certa ocasió va respondre a un dels seus admiradors: "He hagut de treballar molt per aconseguir-ho. Tot el que treballi com jo arribarà tan lluny com jo". Ser professional del món de l'art, i per descomptat del musical, suposa un llarg camí de treball i dedicació sovint desconegut. Salvador Mas, nou director de l'ESMUC, ens ha atès amb una amabilitat extraordinària i ha mostrat el seu compromís de treball personal vers aquest projecte tan important per a la cultura del país.

1.- En els darrers 25 anys el país ha avançat molt, en tots els aspectes i per descomptat també en el musical. Un centre d'estudis superiors és una important àrea d'influència. Com veus els teus estudiants? En començar aquesta nova etapa és un bon moment per reflexionar i valorar si anem per bon camí.

- Sóc un director nou. Com aquell qui diu "acabo d'arribar"... Des de la perspectiva de fora, he estat una veu crítica, no contra l'ESMUC, però sí en desacord amb la política musical que s'ha dut a terme en el país. Si en un moment determinat vaig ser crític i ara se'm dona l'oportunitat d'intentar millorar, s'ha de ser conseqüent. Mai m'havia passat pel cap dedicar-me a l'ensenyament i encara menys gestionar o dirigir un gran centre d'estudis com l'ESMUC... Intentarem fer-ho tan bé com podem.

2.- Quines novetats representa respecte a les anteriors promocions o a plans acadèmics anteriors.

- Abans de la guerra, el nivell educatiu del país en general i en especial dels estudis musicals, era considerable. Després de la guerra tota la situació va canviar molt, a pitjor. L'ensenyament musical, per tant, ha estat un reflex de la estupidesa general. La situació d'ara doncs, no és nova, sinó heretada. Està clar que amb 25 anys de democràcia hi ha hagut avenç, però aquest sempre ha estat lligat a unes directius que no són les nostres.

El projecte de l'ESMUC pretén, i en certa mesura crec que ho ha aconseguit, trencar amb aquesta tradició. Havent de partir del que teníem, la situació era tan

miserable i "casposa" que feia gairebé inviable una evolució. Tanmateix ens adonem que construir una "piràmide" d'excel·lència, una escola plena de rigor, sense una base de suport, no és viable. És el moment d'obrir-se a la realitat concreta del país, i posar les bases d'on sortiran els futurs músics del país. S'ha de greixar l'engrenatge que faci que un jove estudiant de música pugui entrar a l'Escola superior sense massa problemes, i això malauradament encara no és una realitat.

No té sentit que nosaltres, per un cantó, exigim un nivell d'accés ambiciós, com ha de ser, si no hi ha uns estudiants que puguin assolir aquest nivell. Estem, i volem estar encara més, oberts al diàleg amb els ensenyants que tenim per sota.

3.- Em consta que heu obert un torn de paraules amb el col·lectiu de Conservatoris?

- Efectivament. Ens interessen els continguts. Posar-nos d'acord en el "llistó". Hi ha una tendència difusa però molt extensa en la nostra societat contemporània, que fa que tot ha de ser "light", "divertit"... En música no tot pot ser així! La idea que els estudiants sempre han de ser espontanis i feliços ... sense tenir en compte que, sense deixar de ser-ho, la música es fa amb esforç i dedicació; i això s'ha de dir des del començament. D'altra banda, cal tenir sempre present que la música no és únicament una activitat gimnàstica, de fer córrer dits -per dir-ho d'alguna manera-, és quelcom molt més profund, engloba tota la personalitat. Aquesta manera de treballar s'ha de dur a

Foto: Arxiu del Palau de la Música Catalana.

El director d'orquestra Salvador Mas és el nou director de l'ESMUC.

terme des de petits amb el màxim respecte i també amb una gran responsabilitat. Això que dic no s'ha d'entendre com a una actitud elitista o un allunyament del món, al contrari, és una exigència de l'ésser humà. La feina del músic requereix molt rigor, una justesa molt gran. Variar la posició del meu dit 2 sobre el violí en mig mil·límetre canvia l'afinació, i la meua justesa en el cop d'arc d'una centèsima de segon fa decidir en si es va a ritme o no. Per entendre la música cal tenir present aquest aspecte.

4.- L'espai europeu d'ensenyament superior ens encamina cap a la coordinació entre tots els sistemes universitaris existents avui a Europa. La integració de sistemes i el reconeixement de titulacions és el que ha de definir aquest espai. Està preparada l'ESMUC per competir en un context europeu d'ensenyament superior? Quins beneficis podem treure de la relació amb altres sistemes superiors d'ensenyaments musicals?

-Tots aquests processos seran difícils, sens dubte, però ho seran per a tothom. Per a nosaltres que estem ficats al mig - per fi! - les directrius no seran les estatals sinó que seran les europees, comunes a tothom. Això ens apropa als plantejaments centroeuropeus, i és un repte positiu que assumim de ple. L'escola és un servei imprescindible que hem de prestar a la societat. Durant massa temps molts músics que arribaven a professionals ho feien "malgrat" les circumstàncies. Si bé en la formació d'un músic ha de continuar sent interessant i positiu viatjar i veure món, no és just que els estudiants catalans hi hagin d'estar obligats per a poder tenir una formació mínimament correcta. La nostra obligació és fer que això sigui només una opció, no una necessitat. Que l'estudiant no es vegi obligat i a sortir del país o anar a l'ensenyament privat. Catalunya, per primer cop, ha fet una aposta política per a un ensenyament musical de qualitat.

En tots els àmbits de la cultura i de la política cada generació de catalans s'ha hagut de plantejar si creia en el país, què calia fer... sempre tornant a començar. Si el govern de la Generalitat ha apostat en ferm pel desenvolupament artístic i concretament musical del país, és la nostra responsabilitat correspondre-hi.

5.- És evident que els estudis musicals superiors estan equiparats als de llicenciatura. Això no és nou. De qui s'hauria de dependre: de

Escola Superior de Música de Catalunya

L'ESMUC, creada l'any 2001, compta actualment amb prop de 600 alumnes. Després d'una primera etapa de formulació i posada en funcionament del seu projecte pedagògic, el curs 2004-2005 ha significat un punt d'inflexió gràcies a l'obertura de les noves instal·lacions del centre, situades a l'edifici de l'Auditori, i a la graduació de la primera promoció d'estudiants del grau superior de música.

El Patronat de la Fundació Privada per a l'Escola Superior de Música de Catalunya està presidit per la consellera d'Educació, Marta Cid. A més de la Generalitat, hi són representats diversos organismes tant de titularitat pública com privada. Integren el Patronat membres dels departaments d'Educació, Cultura i Universitats, Recerca i Societat de la Informació; així com de l'Associació Catalana de Municipis i Comarques; del Conservatori Municipal de Música de Barcelona; del Consell Català de la Música; la Universitat Pompeu Fabra; la Universitat de Barcelona; el Gran Teatre del Liceu i el Consorci de l'Auditori i l'Orquestra. La Fundació té com a objectiu la gestió, promoció i suport de l'ensenyament de la música de grau superior, així com de la pròpia Escola Superior de Música de Catalunya.

El passat mes de juliol, el músic i director d'orquestra Salvador Mas, va ser nomenat nou director de l'ESMUC, un càrrec ocupat des dels inicis de l'escola per Gerard Claret. Amb aquest canvi, l'ESMUC vol començar una nova etapa.

ESCOLA SUPERIOR DE MÚSICA DE CATALUNYA

c/ Padilla, 155 - Edifici L'Auditori

08013 Barcelona

Tel. 93 352 30 11 Fax: 93 349 71 08

www.esmuc.net

la universitat com tots els estudis superiors, o bé els ensenyaments artístics requereixen una situació de "sabata a mida".

- Hi ha d'haver el rigor i l'exigència a nivell de la universitat. Ara bé, també hem de tenir la "sabata a mida", com molt bé diu. Són ensenyaments molt difícils de tractar. Quant al reconeixement acadèmic està clar que ens interessa! Hem de tenir una orientació centreuropea. Serà el que es determini amb els acords de Bolònia. L'acord comú entre tots els interessats en aquesta franja d'ensenyaments. Els catalans hem de ser conseqüents, també en això. No ens podem quedar al marge.

6.- En el marc universitari hi ha diferents mecanismes de participació a tots nivells. El Consell Social és l'espai formal d'interrelació entre la societat i les universitats. Els seus membres procedeixen del món social, polític, sindical i empresarial de la zona d'influència de cada universitat. Ara que ja hi ha una mica de perspectiva, com es pensa enfocar aquest tema? Hi ha relació amb les empreses i professionals del país? Estem formant els professionals que necessita el país per tal que musicalment funcioni?

- La nostra comesa és que el nivell d'exigència i de treball permeti que qualsevol estudiant que acabi els seus estudis en la nostra escola no tingui cap dificultat per inserir-se en el món professional. Evidentment, posteriorment a la finalització dels estudis es pot accedir a postgraus o cursos de perfeccionament, però la base ha d'estar feta.

Em comentava l'altre dia un professor que al Conservatori de Sant Petersburg el nivell d'accés dels seus estudiants és el nivell dels nostres quan acaben els estudis aquí. La durada d'allà és de 5 anys, i la d'aquí és de 4. Aquí es fan 140 hores de classe i allà 500 amb el professor. Això no pot seguir així. Hem d'apostar pel màxim! En el món empresarial prou que s'entén això: si no ets molt bo, no tires endavant; doncs en música encara més.

7.- La percepció que no tenim el mateix criteri de valoració respecte de les propostes de fora que de les d'aquí?

- Crec que no és cert. No hi ha prejudicis, és al revés! Tenim unes carències des de fa molts anys, i posar-se al dia no és gens fàcil. Una prova és que el músic català a l'estranger dona profit, com deia Pla parlant dels catalans en general. Estem acostumats a unes dificultats i a un sistema de treball que quan coincideix amb unes estructures racionals funciona. La majoria dels que han anat a estudiar i a fer carrera fora han estat excel·lents. Això vol dir alguna cosa! Aquí tenim molta dispersió. Massa. A poca edat comencem a fer "bolos" i a fer quatre cèntims. Ja està! Ja en sabem! Al cap de poc temps estem enxampats en un engranatge d'hipoteques, responsabilitats familiars, etc. que fan impossible el

desenvolupament artístic normal i duen inexorablement al fracàs artístic i personal. L'art vol esforç i sobretot focalització de l'interès. Quan es comença una carrera artística, cal dedicar-s'hi amb exclusivitat. Treballar tot el dia en això. No hi ha secrets!

8.- L'organització i propostes curriculars no conviden a la dispersió?

-Hi ha la tendència a analitzar el fet musical en compartiments separats uns dels altres. L'aprenentatge de la música és similar a l'aprenentatge de la llengua materna. L'anàlisi racional ha de ser posterior. Primer hi ha la percepció del que és i després es verbalitza i s'obre un procés d'anàlisi. Quan se sent què és la "dominant", és a dir, la tensió que hi ha entre aquesta amb la seva oposició, la "tònica", aleshores puc començar a pensar sobre el fenomen. Només quan sé i conec la llengua materna puc racionalitzar sobre el verb i el predicat, no abans! No es pot ensenyar el què és el color verd sense tenir-ne primer una percepció diguem-ne intuïtiva.

Cal una reflexió seriosa sobre com s'està ensenyant la música. Hi ha massa desconfiança sobre el fet de "fer", contra el fet de teoritzar. Com s'aprèn el contrapunt? Cantant cada dia Palestrina, Lassus, Victoria, Morales... Cantant, sí, físicament, una de les quatre veus. Si diàriament es canten o es toquen estructures fugades, arriba un moment en què el contra-subjecte surt sol, es fa quasi inevitable. És un cop interioritzat aquest fenomen, que es pot racionalitzar i teoritzar sobre el mateix. No abans.

9.- L'ESMUC forma part del CCM des dels seus inicis. Com veieu la vostra participació? Quins són els objectius concrets dels vostre col·lectiu que hauria d'assumir tot el sector? En què podem millorar?

- Som un país ple d'inseguretats i, si m'ho deixa dir, massa acovardit. Hi ha algun poble a Europa amb una música popular del nostre nivell? D'una sardana d'en Garreta, del mestre Toldrà, de Lamote de Grignon, de Morera?... Pocs, molt pocs! Potser el Tirol, i algun més ... Per què ens valorem tan poc? Per què tanta tendència a voler ser i continuar sent mesells? Hi ha tanta feina per fer!

El Consell Català de la Música hauria de fer un treball de mentalització, d'influir en els mitjans, de fer-nos respectar, de tenir l'orgull de les coses que musicalment podem tenir bones. No tenir tants complexos. Que, per inseguretat, no acceptem que ens donin "gat per llebre". Pel sol fet de ser estranger no vol dir que s'hagi de ser bo, oi? I tampoc al revés! S'ha de canviar. Treballar per tenir un bon criteri musical. Aquesta és la qüestió! L'educació és potser la més sagrada de les activitats humanes, i cal apostar fort, creant les complicitats que calgui per transmetre els valors humans i musicals que hem rebut.

Joan Fradera. Gerent del CCM